

مبانی روانشناختی و اجتماعی برنامه‌ریزی درسی

تألیف:

دکتر سید احمد هاشمی

استیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد

صادق نوروز مصرمی

(دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

ناظر، زاهری

(دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

انتشارات
پالاقلم

۱۳۹۷

سرشناسه: هاشمی، سیداحمد، ۱۳۵۳ فروردین -
hashemi, seyed ahmad

عنوان و نام پدیدآور: مبانی روانشناختی و اجتماعی برنامه‌ریزی درسی/تالیف سیداحمد هاشمی، صادق نوروزمصرمی، فاطمه زارعی؛

ویراستار: پریسا داداش‌پور.

مشخصات نشر: بناب: پارلاق قلم، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۲۷ ص.

شابک: ۱۶۰۰۰ ریال: ۵-۱۴-۸۸۹۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: برنامه‌ریزی درسی

Lesson planning: موضوع

موضوع: برنامه‌ریزی درسی -- جنبه‌های اجتماعی

Curriculum planning-- Social aspects: موضوع

شناسه افزوده: زارعی، فاطمه، ۱۳۶۲ مرداد -

شناسه افزوده: نوروز مصرمی، صادق، ۱۳۶۱ -

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ م ۲۷/۴-۵ LB۱۰۲۷

رده‌بندی دیویی: ۳۷۱/۳۰۲۸

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۱۸۴۲۹

مبانی روانشناختی و اجتماعی برنامه‌ریزی درسی

تألیف: سید احمد هاشمی، صادق نوروز مصرمی، فاطمه زارعی

ویراستار: پریسا داداش‌پور

ناشر: پارلاق قلم

گرافیک: آتنا مسن‌آبادی

تایپ و صفحه‌آرایی: لیلا بخشی‌زاد

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: وزیری

تعداد صفحه: ۱۲۸

لیتوگرافی: آذین

صحافی: امین

چاپ: سبز

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

چاپ نخستین: ۱۳۹۷

شابک: ۵-۱۴-۸۸۹۵-۶۰۰-۹۷۸

بناب، خیابان باهنر، برج بلور، طبقه ۳ | ۴۱-۳۷۷۴۵۵۸۵

مرکز پخش و فروشگاه: بناب، خیابان امام، پاساژ پورصادق | ۴۲۷۶ ۸۶۶ ۰۹۳۹

parlaq.qalam@gmail.com

حق چاپ و نشر محفوظ است

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۷
فصل اول: کلیات.....	۱۰
تعریف برنامه.....	۱۱
اهمیت و ضرورت برنامه.....	۱۱
انواع برنامه.....	۱۲
ویژگی های یک برنامه خوب.....	۱۲
تعریف برنامه ریزی.....	۱۳
اهمیت برنامه ریزی.....	۱۷
ویژگی های برنامه ریزی.....	۲۰
اهداف برنامه ریزی.....	۲۰
اصول برنامه ریزی.....	۲۱
مراحل برنامه ریزی.....	۲۲
فرآیند برنامه ریزی.....	۲۳
انواع برنامه ریزی.....	۲۴
مشکلات فرا راه برنامه ریزی استراتژیک.....	۳۳
سیر تکامل برنامه ریزی.....	۴۵
فواید برنامه ریزی.....	۴۵
چالش ها و باورهای غلط برنامه ریزی.....	۴۹
ملزومات برنامه ریزی.....	۵۲
عوامل شکست برنامه ریزی ها.....	۵۲

۵۴	محاسن و معایب برنامه‌ریزی
۵۶	فصل دوم: برنامه‌ریزی درسی
۵۷	تعریف برنامه‌ریزی درسی
۵۸	فرآیند برنامه‌ریزی درسی
۶۰	روش‌های برنامه‌ریزی درسی
۶۷	اصول برنامه‌ریزی درسی
۷۰	کارکردهای برنامه‌ریزی درسی
۷۹	مبانی برنامه‌ریزی درسی
۸۳	نکات مهم برنامه‌ریزی درسی
۸۵	فواید برنامه‌ریزی درسی
۸۷	فصل سوم: مبانی روانشناسی برنامه‌ریزی درسی
۸۹	اهمیت مبانی روان‌شناختی
۱۰۷	فصل چهارم: مبانی اجتماعی برنامه‌ریزی درسی
۱۰۸	مبانی اجتماعی برنامه‌ریزی درسی
۱۰۸	ویژگی‌های برنامه درسی با توجه به مبانی اجتماعی
۱۱۰	اصول و نکات حاصل از مبانی اجتماعی برای برنامه‌ریزان درسی
۱۱۱	مبانی جامعه‌شناختی برنامه‌ریزی درسی
۱۱۳	پیش‌نیازهای عملکردی جامعه در تعلیم و تربیت
۱۱۶	منابع و مآخذ
۱۲۰	معرفی آثار دکتر سید احمد هاشمی

پیشگفتار

تعلیم و تربیت انسان‌ها و به طور کلی ارتقا دادن سطح دانش و بصیرت و مهارت‌های آنها، بدون داشتن شناختی نسبتاً عمیق از مراحل رشد جسمی، ذهنی، عاطفی و اجتماعی در سنین مختلف و چگونگی ایجاد و تقویت انگیزه‌ها برای یادگیری، میسر نخواهد بود. به همین دلیل یک برنامه درسی به طور اخص و یک مسئول مجری برنامه‌های آموزشی به طور اعم، باید از بیشتر یافته‌ها و اصول و قوانین علم روانشناسی، به خصوص روانشناسی تربیتی و علوم اجتماعی شناخت نسبتاً عمیق و وسیع داشته باشد. مبانی روانشناختی، معرفت‌های برخاسته از ذهن دانش روانشناسی هستند. دانش روانشناسی به مطالعه عمل آدمی به عنوان فرد اقدام می‌کند و از چرایی، چگونگی و پیامد عمل فرد سخن می‌گوید. موضوعات مورد بحث روانشناسی فراوان هستند و همه آن‌ها بر اقدام‌های تربیتی تأثیر می‌کند، اما تأثیرگذاری برخی مستقیم‌تر، آشکارتر و رجحان‌تر است. به نظر می‌رسد مباحث آمادگی، انگیزش، یادگیری، حافظه (یادداری) و انتقال یادگیری از اهمیت بیشتری برخوردارند:

هر نظریه بر اساس مبنایی به وجود می‌آید، از این رو مبانی دارای اهمیت است و برنامه‌ریزی درسی بنا به تأکید اساتید این فن جایگاه بسیار مهم دارد زیرا سرنوشت جوامع در گرو فراگیری است که از مهم‌ترین مراکز فرهنگی یک کشور فارغ می‌شوند که برنامه‌های درسی این مراکز را در هر کشور برنامه‌ریزان شکل می‌دهند و بر اساس آن افراد یک جامعه رشد می‌کنند، هر جامعه نیازمند انسان‌های متخصص، متعهد و اهل علم و عمل است که هم بتوانند فرهنگ جامعه و دین‌شان را حفظ کنند و هم آن ملت را از وابستگی‌های علمی و عملی نجات بخشند، افرادی دارای این

۱۸ / مبانی روانشناختی و اجتماعی برنامه ریزی درسی

قابلیت، تنها زمانی تربیت می‌شود که به خصوصیات و قابلیت‌های افراد توجه شود، در این خصوص دانش روانشناسی جایگاه بسیار مهم دارد زیرا این دانش عهده‌دار آن است که بیان کند چه چیزی را در چه شرایطی می‌توان آموخت و راه سهولت آموزش کدام است و قابلیت افراد برای فراگیری در چه شرایط و زمان و مکان افزایش می‌یابد و یا در چه اوضاع و احوالی می‌توان راحت‌تر آموخت و نیز در دانش روانشناسی بررسی می‌گردد که افراد چگونه می‌توانند به سازگاری اجتماعی بالاتر دست یابند، چگونه روحیه کاری یا به تعبیری وجدانی کاری افراد رشد می‌کند و چگونه می‌توان در انسان‌ها برای کاری انگیزه ایجاد کرد. زیرا همان گونه که در تعریف این دانش گفته‌اند روانشناسی است که به مطالعه علمی رفتار و فرایندهای ذهنی می‌پردازد که رفتار نیز حوزه و قلمرو گسترده دارد افزون بر اینکه فرایند ذهنی شامل بسیاری از مباحث اخلاقی و روحی و روانی می‌شود که می‌تواند برنامه‌ریزان درسی آن را در اختیار گرفته و این به آنان کمک کند که به کشور خویش بلکه به انسانیت نیز خدمت کنند زیرا امروزه به دانش روانشناسی به عنوان یک وسیله نگریسته می‌شود که افراد ضد دین از آن استفاده می‌کنند تا با و نشان را در جامعه حاکم سازند و افراد دیندار و برنامه‌ریزان دلسوز نیز می‌توانند از یافته‌های این دانش استفاده برند و مراکز فرهنگی را غنی‌تر سازند و در ابعاد معنوی و دینداری و اخلاقی و روحی و روانی مردم بیفزایند، به دلیل اینکه اگر افراد با تخصص بالا تربیت شوند و در کنار تخصص، تعهد و امانت‌دار نباشد میان مردم و متخصصان پیوندی ایجاد نخواهد شد. علوم انسانی ابزار بسیار مناسب هستند تا به این اهداف مهم تحقق بخشند و در انسان‌هایی که دارای تخصص هستند، تعهد را نیز رشد دهند.

از جمله بخش‌های عمده و مهم در نظام آموزشی، برنامه‌های درسی و مبانی برنامه‌ریزی درسی در هر نظام آموزشی است. از جمله مبانی عمده و قابل توجه برای برنامه‌ریزان درسی مبانی اجتماعی است که برنامه‌ریزان درسی باید ماهیت جامعه و فرهنگ را درک کنند. توجه به نقش فرهنگ و جامعه در طراحی و تدوین برنامه‌های درسی و تأکید بر تحقق انتظارات جامعه از طرف مدرسه عمده موارد مورد بحث در این مبانی است. از دیگر مبانی که می‌بایست در هنگام برنامه‌ریزی درسی بدان توجه نمود مبانی روانشناختی است، بدین جهت که فرآیند تدوین طرح و اجرای برنامه‌ها تا حد زیادی نیازمند کاربست یافته‌های روانشناسی است. اهداف و محتوای برنامه‌های درسی باید با توجه به میزان رشد ذهنی یادگیرندگان، مدت زمان لازم برای یادگیری و نیز با توجه به توانایی‌ها و محدودیت‌های افراد انسانی، متناسب با تفاوت‌های فردی باشد. اسراراج گردند.

بر خود وظیفه می‌دانیم که پیشاپیش از بدل توجه شما خوانندگان عزیز تشکر نموده و از اینکه با ارسال نظرات، پیشنهادها، انتقادات سازنده خود به آدرس ایمیل hmd_hashemi@yahoo.com و یا وب سایت www.dr-hashemi.com ما را یاری می‌نمایید تشکر و قدرشناسی نماییم.

سید احمد هاشمی

صادق نوروز مصرمی

فاطمه زارعی

۱۳۹۷